

โครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน

“สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลป์”

ตามที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช "การสอนและอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้น ควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจและเกิดความปิติที่จะทำการศึกษาและอนุรักษ์พืชพรรณต่อไป การใช้วิธีการสอนการอบรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสีย เกิดอันตรายแก่ตนเองจะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งเป็นผลเสียแก่ประเทศในระยะยาว"

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ จัดตั้ง "งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน" เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่า ประโยชน์ ความสวยงามอันจะก่อให้เกิดความคิดที่จะอนุรักษ์พืชพรรณต่อไป สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่อริยแบบของ “สวนพฤกษศาสตร์” โดยมีการรวบรวมพันธุ์ไม้ที่มีชีวิต มีแหล่งข้อมูลพรรณไม้ มีการศึกษาต่อเนื่อง มีการเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง มีการรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่นเข้ามาปลูกรวบรวมไว้ในโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบันทึกรายงานและข้อมูล รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ มีมุมสำหรับศึกษาค้นคว้าและมีการนำไปใช้ประโยชน์เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ไม้พื้นถิ่นธรรมชาติ และเป็นไปตามความสนใจและความพร้อมของโรงเรียน โดยความสมัครใจ ไม่ให้เกิดความเครียด ปัจจุบันมีโรงเรียนสมาชิกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ๘๖๐ โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลป์ ตั้งอยู่ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการ “โรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนมีพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ พืชสำคัญที่โรงเรียนปลูกได้แก่ ลำไย มะขามป้อม ราชพฤกษ์ อินทนิล มะฮอกกานี สัตตบรรณ โรงเรียนยังมีได้ดำเนินการจัดทำระบบแหล่งข้อมูลพรรณไม้ในโรงเรียน กอรปกับพันธกิจข้อหนึ่งของโรงเรียน คือการจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้เห็นความสำคัญดังกล่าว ของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จึงได้จัดทำโครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอุปกัลป์” เพื่อส่งเสริมสนับสนุนแผนแม่บท ตามกิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพื่อเป็นแรงผลักดันให้โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอุปกัลป์ได้จัดทำ “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ของตนเองในปี 2561 ในการเป็นแหล่งรวบรวมพืชพรรณไม้ต่างๆ ที่มีชีวิต จัดปลูกตามความเหมาะสม ในสภาพที่คล้ายกับถิ่นอาศัยเดิมใช้เป็นแหล่งข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพืชพรรณได้ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นสื่อให้นักเรียนในโรงเรียนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ ความสวยงาม อันก่อให้เกิดความคิดที่จะอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป นอกจากนี้กิจกรรมทั้งหลายสามารถดำเนินการได้ในพื้นที่โรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ

ในการนี้คณะครุศาสตร์ได้รับการต้อนรับจากโรงเรียนดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยมีครูที่โรงเรียนจำนวน ๑๒ ท่าน นักเรียนจำนวน ๑๕๕ คน คณะทำงาน อพ.สธ. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน ๒๕ คน ซึ่งมีนิสิตคณะครุศาสตร์ได้เข้าร่วมการดำเนินงานในครั้งนี้ด้วย โดยโครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน “สวน

พฤษภาคมโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกณ์” จ.จันทบุรี คณะทำงานได้แบ่งงานออกเป็น ๓ ระยะ ภายใต้โครงการดังกล่าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของแต่ละระยะ สรุปได้ดังนี้

รายงานผลโครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน
“สวนพฤษภาคมโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกณ์” ระยะที่ ๑
วันศุกร์ที่ 10 มีนาคม 2560 เวลา 6.00 – 21.00 น.

๑. คณะผู้จัดทำโครงการ ร่วมรับประทานอาหารกับคณะผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกณ์ พร้อมกับการวางแผนการจัดเตรียมงานในรอบบ่าย

๒. คณะทำงานและวิทยากร ได้แก่ ผศ.ดร.ทัศนีย์ กิรติรัตน์, ดร.ภิญญาพัชญ์ ปลายัดทอง, ดร.ธัชกร สุวรรณจรัส, ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา, ดร.ศศิภัชญา เย็นเอง พร้อมกับ อ.คณะวิทยาศาสตร์ฯ ได้แก่ อ.เพชรน้ำผึ้ง รอดโพธิ์ และอ.ศุภรัตน์ ดวนใหญ่ และนิสิตคณะครุศาสตร์ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของโครงการอนุรักษ์พันธุ์พืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และการจัดตั้ง สวนพฤษภาคมโรงเรียน ต่อคณะผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกณ์

๓. คณะผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอุปถัมภ์ นำคณะผู้จัดทำโครงการ ร่วมสำรวจพืชพรรณไม้ในเบื้องต้นทั้ง พันธุ์ไม้ท้องถิ่น พันธุ์ไม้ดอก พันธุ์ไม้ประดับ รวมทั้ง พันธุ์ไม้เศรษฐกิจ ที่มีอยู่ภายในพื้นที่ โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอุปถัมภ์ เพื่อการดำเนินงานในระยะที่ ๒

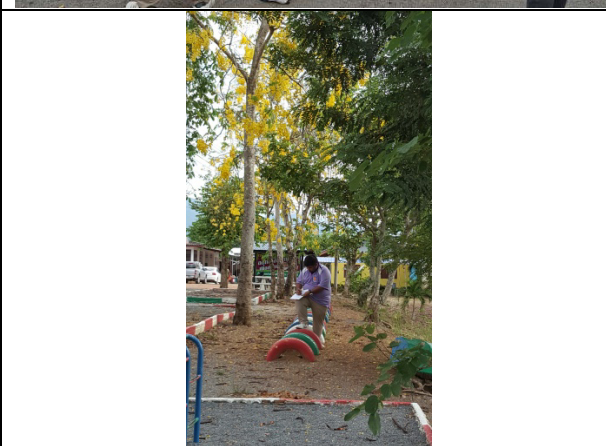
รายงานผลโครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน
“สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปถัมภ์” ระยะที่ ๒
วันที่ ๕-๖ พฤษภาคม 2560

๑. คณะทำงานได้ขอสรุปข้อตกลงร่วมกัน กับผู้บริหารโรงเรียน และชาวบ้านที่เข้าร่วมรับฟังพร้อมสังเกตการณ์การทำงาน ในระยะนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำสวนพฤกษศาสตร์ในชุมชน โดยคณะทำงานได้แจ้งกับผู้บริหารโรงเรียนจากการสำรวจ ระยะที่ ๑ จะแบ่งการจัดทำโซนติดตั้งป้ายชื่อสมุนไพรให้แก่โรงเรียนจำนวน ๓ โซน โดยเราได้คำแนะนำจากคณะครูใน โรงเรียนในระยะที่ ๑ และได้รับคำแนะนำจาก อ.เพชรน้ำผึ้ง รอดโพธิ์ และอ.ศุภรัตน์ ดวนใหญ่ เห็นควรว่าควรจัดกิจกรรม สนับสนุนเป็นการเรียนรู้จากต้นไม้อาศัยในโรงเรียนด้วยต้นไม้ยืนต้น

๒. จากนั้นคณะทำงานพร้อมคณะครูและชาวบ้าน ร่วมกันจัดทำผังต้นไม้ภายในโรงเรียนใน ๓ โซน เพื่อการนำไปจัดทำแผนผังการเรียนรู้ลงในแผ่นพับเผยแพร่กิจกรรมในระยะ ๓ รวบรวมชนิดต้นไม้และจำนวนต้นไม้ทั้งหมดใน ๓ โซน จำนวน ๒ วัน

๓. คณะทำงานได้ทานข้าวร่วมกันกับคณะครูโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลภ์ และชาวบ้านพร้อมกับสรุปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อการจัดทำงานในระยะที่ ๓ โดยสรุปว่ามีต้นไม้ ๑๘ ชนิด และจำนวน ๑๓๗ ปาย โดยทางโรงเรียนต้องการเห็นตัวอย่างการจัดทำผังต้นไม้เป็นกิจกรรมสนับสนุนความรู้ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

ในรูปแบบแผ่นพับที่นำใช้ไม่เบื่อหน่าย เพื่อเป็นแนวทางการทำของโรงเรียนเองในปี ๒๕๖๑ ต่อไป และได้สรุปร่วมกันรูปแบบ
ต้นไม้เป็นแบบปัก ไม่ฝังตอกกับต้นไม้ และเป็นแผ่นสีม่วงตัวอักษรสีขาว

รายงานผลโครงการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งงาน
“สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์” ระยะเวลาที่ ๓
วันที่ ๒๖ - ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

๑. คณะทำงานได้สรุปการจัดทำป้ายชื่อสมุนไพร ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก ทีมงาน อพ.สธ. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นอย่างดีในการเป็นที่ปรึกษาการจัดทำป้ายในครั้งนี้ และคณะทำงานทั้งหมดได้รวบรวมรายชื่อพร้อมรายละเอียดป้ายส่ง จัดทำพร้อมกับการเดินทางไปติดตั้งป้ายชื่อสมุนไพร ณ โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์ จ.จันทบุรี

๒. ส่งมอบป้ายชื่อสมุนไพร ไว้นิล พร้อมแผ่นพับเผยแพร่กิจกรรม ให้เป็นสื่อการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยา
อุปกัมภ์ อีกทั้งเป็นแนวทางในการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในปี 2561 ถัดไป

๓. คณะทำงานได้แจกแผ่นพับเผยแพร่โครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ที่มีผังการติดตั้งป้ายชื่อสมุนไพรทั้ง ๓ โชน โดยให้ครูและนักเรียนร่วมกันนำป้ายไปติดตั้งโดยมีกิจกรรมการนำป้ายไปวางให้ถูกตำแหน่งของผังในแผ่นพับ และป้ายชื่อสมุนไพรวางกับต้นไม้ได้อย่างถูกต้อง โดยคณะครูในโรงเรียนได้นำไปใช้ร่วมกับรายวิชาลูกเสือ และวิชาสังคมให้แก่ นักเรียน

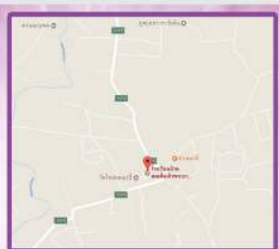
๔. ตัวอย่างแผ่นพับเผยแพร่เพื่อสื่อการเรียนรู้การจัดทำป้ายชื่อสมุนไพรรในโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์

นิชมรรณไม้ในโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์

พืชพรรณไม้ในโซนที่ ๑ พืชพรรณไม้ในโซนที่ ๒ พืชพรรณไม้ในโซนที่ ๓

แผนที่โรงเรียน

ชื่อสถานศึกษา(ไทย) : บ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์
 ชื่อสถานศึกษา(อังกฤษ) : bansomdejchaoprayauppattam
 ระดับที่เปิดสอน : อนุบาล-ประถมศึกษา
 วัน-เดือน-ปี ก่อตั้ง : ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔
 อีเมล : bansomdejschool@gmail.com
 ที่อยู่: หมู่ที่ ๗ บ้านมะนาวเจีย ตำบลพรหมขาว อำเภอสองแคว
 จังหวัดจันทบุรี ๒๒๑๘๐
 โทรศัพท์: ๐๙๙ ๖๐๙ ๕๗๓๓

โครงการ
อนุรักษ์วัฒนธรรมนิช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์
 บ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์ ตำบลพรหมขาว อำเภอสองแคว จังหวัดจันทบุรี ๒๒๑๘๐
 pantu@sm.bsrn.ac.th

ประวัติความเป็นมา

โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย

ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะครูสังกัดโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์ได้จัดโครงการสนองพระราชดำริฯ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ในโครงการเสริมความพร้อมในการจัดตั้งงาน "สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์" ให้แก่ครู นักเรียน และบุคคลทั่วไป

แผนผังแสดงนิชมรรณไม้ ที่มีอยู่ในโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัลย์

สีที่ใช้แทนต้นไม้ต่างๆ

- ต้นราชพฤกษ์
- ต้นชิงโค
- ต้นสีตบรรณ
- ต้นอินทนิลน้ำ
- ต้นสะเดา
- ต้นมะฮอกกานีใบใหญ่
- ต้นหูกวาง
- ต้นตะแบกนา
- ต้นศรีศินา
- ต้นกระถินเทพา
- ต้นมะขามป้อม
- ต้นมะค่าโมง
- ต้นพิทูล
- ต้นประตู่
- ต้นจามจุรี
- ต้นมะขาม
- ต้นซีเหล็ก
- ต้นอโศกอินเดีย

๕. หลังจากการปักป้ายชื่อสมุนไพรโรงเรียนเป็นที่เรียบร้อย ในวันรุ่งขึ้น คณะทำงานได้แบ่งฐานการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์ โดยใช้แผ่นพับเผยแพร่กิจกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้ นำทีมโดยนิสิตคณะครุศาสตร์

๖. คณะทำงานพร้อมวิทยากรในส่วนของอาจารย์และคณะครูในโรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์ทั้งหมด ประชุมการสรุปงานโครงการประจำปี ๒๕๖๐ และได้แจ้งถึงประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พร้อมทั้งให้ความรู้และเชิญชวนให้โรงเรียนสมัครเข้าร่วมกิจกรรม “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ด้วยตนเองแต่คณะครุศาสตร์พร้อมยินดีเป็นที่เล็งดูแลในทุก ๆ ปี

